

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	94
Land:	Algeriet
Kilde:	Utrikesdepartementet
Titel:	"Mänskliga rättigheter i Algeriet 2006"
Udgivet:	1. maj 2007
Optaget på baggrundsmaterialet:	1. maj 2007

Utrikesdepartementet

Denna rapport är en översiktlig sammanställning över hur de mänskliga rättigheterna efterlevs, grundad på den svenska ambassadens bedömningar.

Rapporten kan inte ge en fullständig bild. Information bör sökas också från andra källor.

Mänskliga rättigheter i Algeriet 2006

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Året som gått har dominerats av den folkomröstning om presidentens plan för fred och försoning, som ägde rum den 29 september 2005. Efter en för Algeriet lång kampanj om sex veckor sa det algeriska folket ja till planen. Ja-förespråkarna talade om att vända blad och gå vidare efter ett mörkt decennium i Algeriets historia, motståndarna var mycket kritiska till förslaget om en allmän amnesti. Även internationella enskilda organisationer som Amnesty International, Human Rights Watch, International Center for Transitional Justice och Internationella federationen för människorättsorganisationer var starkt kritiska till amnestin och anförde att de brott som begåtts borde bli föremål för rättsliga prövningar.

Genomförandet av planen för fred och försoning började i mars 2006. Då frigavs drygt 2 600 fångar, som omfattades av amnestin, och de fick ekonomiskt bidrag och hjälp med bostad och arbete. Kompensation har också utbetalats till de familjer som har medlemmar som dött till följd av terroristbrott.

Terroristvåldet kräver fortfarande dödsoffer varje månad trots amnestin. Sedan april har våldet ökat något och flera bombattentat har ägt rum varje månad, även i Alger. Våld och bombattentat är oftast riktade mot poliser och militärer eller deras anläggningar. Kidnappningar är riktade mot affärsmän och deras familjer. Våldet är starkt begränsat till regionen Tizi Ouzo i Kabylien, strax öster om Alger. Det första politiska offret på många år blev ordföranden i regionfullmäktige i Tizi Ouzo, som föll offer för ett attentat i oktober 2006.

Det undantagstillstånd som infördes 1992 är fortfarande i kraft. De olika aktioner som igångsattes som en reaktion på Muhammedteckningarna kvävdes i sin linda.

Pressen har en betydande frihet och stor spridning. Journalister och chefredaktörer har dock under de senaste åren utsatts för anklagelser, och också dömts, för bland annat ärekränkning. Enligt uppgifter från Amnesty International från april 2006 satt 18 journalister fängslade. Det på senare tid mest uppmärksammade fallet gäller chefredaktören för tidningen *Le Matin*, Mohamed Benchicou, som frisläpptes i juni 2006 efter att ha avtjänat sina två år. President Bouteflika utfärdade i juli 2006 ett dekret om förbättringar i lagstiftningen för journalister och media, men inga konkreta förslag har ännu presenterats. Enligt föreningen Reportrar utan gränser (RSF) har Algeriet förbättrat sin position från 129:e till 126:e plats, även om fängslandet av två redaktörer i samband med Mohammedkrisen har påverkat bedömningen i RSF.

Genom stöd från EU har ett center för dokumentation och information om mänskliga rättigheter öppnat i Alger.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Följande centrala MR-konventioner har ratificerats av Algeriet:

- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, *International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)*, samt dess tilläggsprotokoll om enskild klagorätt
- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)*
- Konventionen mot tortyr, *Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT)*. Det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr har inte undertecknats eller ratificerats.
- Konventionen om barnets rättigheter, *Convention on the Rights of the Child (CRC)*. De fakultativa protokollen om barn i väpnade konflikter och om handel med barn har inte undertecknats eller ratificerats.
- Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, *Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination (CERD)*
- Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor, *Convention on the Elimination of all forms of Discrimination Against Women (CEDAW)*. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt har inte undertecknats eller ratificerats.
- Flyktingkonventionen, *Convention related to the Status of Refugees*, och det tillhörande protokollet från 1967.

- den afrikanska stadgan om mänskliga rättigheter och folkens rättigheter

Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen har undertecknats år 2000 men inte ratificerats.

De reservationer man gjort motiveras främst med konventionens/protokollets oförenlighet med element i nationell lagstiftning med religiös bakgrund.

Algeriet rapporterar till FN:s konventionskommittéer för de aktuella konventionerna, dock i en del fall med fleråriga förseningar.

I sina sammanfattande slutsatser kring Algeriets andra rapport om tillämpningen av konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, den 30 november 2001, konstaterar kommittén för denna konvention att den terrorism som drabbat landet fått katastrofala konsekvenser. Samtidigt gav kommittén en rad rekommendationer på samhällsområden där brister i respekten för de mänskliga rättigheterna konstaterats och uppmanade Algeriet att rapportera om de åtgärder man vidtagit för att förbättra situationen. Rapporten har ännu inte publicerats enligt det algeriska utrikesministeriet.

Det finns uppgifter om att den algeriska regeringen samarbetar med FN:s arbetsgrupp om påtvingande och ofrivilliga försvinnanden. Samtidigt förekommer uppgifter om att arbetsgruppen, liksom de särskilda rapportörerna för utomrättsliga avrättningar respektive för tortyr, begärt men inte fått besöka landet. I slutet av år 2002 besökte FN:s specialrapportör för religions- och trosfrihet Algeriet och gavs goda möjligheter att fullfölja sitt uppdrag i landet.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Terroristvåldet har minskat under senare år, men sådant våld förekommer fortfarande. Antalet döda år 2004 uppges ha varit omkring 300 personer (jämfört med flera tusen 1997) och 2005 var antalet 469 enligt tidningsuppgifter. Det är svårt att få fram statistik men enligt utrikesministeriet har cirka 800 terrorister dödats, lagt ner vapnen eller anhållits sedan september 2005. Våldet är geografiskt begränsat till vissa områden med stark koncentration till regionen Tizi Ouzo i Kabylien, strax öster om Alger. När civila drabbas är det framförallt i samband med räder som de väpnade grupperna gör i isolerade byar eller genom att upprätta falska vägspärrar.

Våldsdåden tillskrivs vanligtvis terroristorganisationen GSPC (Groupe Salafiste de la prédication et le combat). Det kan ibland vara svårt att göra en tydlig gränsdragning mellan dåd med islamistiska förtecken och vanlig kriminalitet.

Ifråga om personer som försvann i samband med 1990-talets många våldsdåd varierar uppgifterna om antalet. Den siffra som chefen för den nationella rådgivande kommissionen till skydd och stöd för mänskliga rättigheter, (CNCPPDH), Farouk Ksentini, angett är cirka 17 200 personer, varav 10 000 skulle ha fallit offer för terroristerna och 7 200 för säkerhetsstyrkor. En allmän uppfattning är att dessa personer förmodligen är döda. Flera anhängargorganisationer arbetar intensivt både nationellt och internationellt för att få fram uppgifter kring de försvunna.

Fängelserna (totalt 127 i landet) uppges ha en kraftig överbeläggning. Förhållandena i fängelserna är i allmänhet dåliga och mycket av infrastrukturen är föråldrad. Rapporter förekommer om myterier, hungerstrejker och våld, även med dödlig utgång. En reform pågår som syftar till en humanisering av villkoren inom straffanstalterna och förbättrade förutsättningar för de dömdas återanpassning.

Internationella rödakorskommittén (ICRC) besöker regelbundet algeriska fängelser, polisstationer och gendarmeriets arrestlokaler. Långa häktningstider och exempel på våld på polisstationerna rapporteras från olika håll. Information om lagens förbud mot våld och tortyr sprids till personal i arrestlokaler och oberoende läkarundersökningar möjliggörs. ICRC har däremot inte fått tillåtelse att besöka militärfängelser, som sannolikt används bland annat för högriskfångar såsom fundamentalistiska upprorsledare. Enskilda organisationer och försvarsadvokater hävdar att misshandel och tortyr förekommer från polisens sida. Dessa uppgifter är svåra att verifiera. FN:s särskilda rapportör har, i en rapport från 2003, konstaterat att man fortsätter att ta emot anmälningar om förekomst av tortyr och annat övervåld och att de algeriska myndigheterna uppmärksammas på sin skyldighet att undersöka sådana anklagelser.

4. Dödsstraff

Dödsstraff är tillåtet enligt algerisk lagstiftning och kan utdömas, vilket också sker, som påföljd för brott som mord och terrordåd. Det moratorium för avrättningar som utfärdades 1994 gäller ännu.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Uppgifter om godtyckliga frihetsberövanden förekommer men är osäkra och förbjudna enligt konstitutionen. Det finns heller inga uppgifter om antalet politiska fångar. Efter den amnesti som beviljades i mars 2006 till följd av planen för fred och försoning återstår endast sådana fångar som begått svåra brott som bombattentat, mord och våldtäkt med politiska förtecken.

Enligt ICRC:s undersökningar under våren 2001 skulle algeriska myndigheter i stor utsträckning efterleva de regler som gäller frihetsberövanden. Ett antal gendarmer och polismän ska enligt myndigheterna ha avskedats under senare år bland annat för att olagligt ha berövat medborgare friheten.

Lagstiftningen ger möjlighet till anhållande upp till 12 dagar och undantagstillståndet, som varit i kraft sedan 1992, gör det möjligt att hålla terroristanklagade upp till 36 månader. Oberoende organisationer kritiserar vad man betraktar som ett missbruk av dessa regler som är avsedda att användas restriktivt.

Några hinder för resor utomlands finns i allmänhet inte (vissa restriktioner gäller för personer som inte gjort värnplikten och som inte begärt att bli frikallade).

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Ingripanden mot terrorister sker i enlighet med en lag om undantagstillstånd från 1992. Före detta medlemskap i det upplösta islamistiska partiet FIS (Front Islamique du Salut) är inte skäl till åtal. Det motsatta gäller för dem som tillhör de fortfarande aktiva terroristorganisationerna. Den Afrikanska unionens konvention om terrorism som Algeriet har ratificerat understryker att terroristbekämpning skall ske i enlighet med respekt för de mänskliga rättigheterna.

Konstitutionen garanterar ett självständigt rättsväsende men betydande brister anses föreligga i detta hänseende. Det gäller särskilt tillsättning, befordran och oavsättlighet av domare. En omfattande rättsreform har inletts som sträcker sig över flera år. Den avser bland annat omarbetning av straff- och civilrättslagstiftningen, domstolsreformer, utbildning samt en fängelsereform (se punkt 3 ovan). En rad domare och åklagare har bytts ut, liksom fängelsechefer. EU ger stöd till reformen av rättsväsendet.

Militära domstolar förekommer och har en särskild roll i terroristmål. Straffbarhetsåldern är 18 år.

En ombudsman (Médiateur de la République) inrättades 1995 för att tillvarata medborgarnas intressen gentemot myndigheterna.

Den självständiga pressen i Algeriet följer noga och rapporterar detaljerat om vad som försiggår i landets domstolar och om övergrepp av ordningsmakten och av lokala makthavare. Med sitt betydande inflytande över samhällsdebatten och stora spridning spelar dessa tidningar en viktig roll som övervakare av rättssäkerheten.

7. Straffrihet

Genom fredsuppgörelsen med islamisterna och lagen om civil enighet från 1999 och planen för fred och försoning från 2006 har en speciell möjlighet till amnesti kommit att omfatta såväl väpnade terroristgrupper som säkerhetsstyrkor, militär och gendarmeri. Lagen medger straffrihet under förutsättning att grova brott, exempelvis mord och våldtäkt, inte begåtts. Amnestin var avsedd att gälla under en begränsad period men i praktiken har den förlängts till att gälla "tills vidare". Oberoende organisationer har protesterat mot lagen och kritiserar den för att bereda straffrihet åt såväl terrorister som myndighetspersoner.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet m.m.

Yttrandefriheten är garanterad i konstitutionen. Pressen har, i synnerhet vid en jämförelse med kringliggande länder i arabvärlden, en betydande frihet och spelar en viktig roll i den algeriska debatten. Ett 30-tal tidningar (varav merparten privatägda) med en samlad upplaga på omkring 1 500 000 exemplar har en läsekrets som uppskattas till över tre miljoner, vilket motsvarar en förhållandevis hög andel tidningsläsare. Internationella media finns representerade i landet. Det har ibland visat sig svårt för vissa journalister, exempelvis företrädare för fransk press och också från arabiska medier, att få ackreditering. Det finns strikta regler för journalister i landet som arbetar för utländska media.

År 2001 infördes en lag enligt vilken förtal av presidenten och andra offentliga företrädare kan medföra straff med upp till sex månaders fängelse eller höga böter. En betydande del av dagspressen är beroende av de statsägda tryckerierna, något som har utnyttjats för att komma åt de mest oppositionella tidningarna. Mest uppmärksammat är fallet Mohammed Benchicou, chefredaktör och ägare till dagstidningen "Le Matin", som dömdes till två års fängelse för ekonomiska brott och ärekränkning och vars tidning hindrades att publiceras. Han frisläpptes i juni 2006.

Två arabspråkiga veckotidningar, som riktar sig till ungdomar, Errissala (budbäraren) och Essafir (ambassadören) stängdes och deras chefredaktörer sattes i häkte efter det att man publicerat några av Muhammed-teckningarna och uppmanat ungdomarna att protestera mot Danmark. De frisläpptes efter någon månad och fick fortsätta sitt arbete.

Amnesty International publicerade i maj 2006 uppgifter om att 18 journalister dömts i Algeriet, däribland dessa uppmärksammade fall, i samband med publiceringen av Muhammedteckningarna. Journalister utan gränser (RSF) meddelar i sin rapport från oktober 2006, om situationen för journalister och

medier i olika länder, att läget har förbättrats i Algeriet men att de två fallen påverkat deras bedömning.

En annan företeelse är att flera journalister kallats till polisförhör eller under kortare tid anhållits för smärre förseelser utan direkt koppling till den publicistiska verksamheten. Detta ordningsmaktens sätt att göra sig påmind, liksom aktionerna mot ovannämnda journalister, uppfattas av pressföreträdare som reprimander för kritiska artiklar och som försök att skrämja till tystnad och självzensur. Det görs gällande att åtgärderna fått effekt och att de självständiga dagstidningarna sedan en tid tillbaka håller en betydligt lägre profil i sin kritik av myndigheter och politiker än tidigare.

Den relativa mångfald som råder inom den oberoende pressen har ingen motsvarighet i övriga medier. Radio, TV och en del tidningar är statsdirigerade.

Myndigheterna har på sistone gett möjligheter till radiosändningar och även vissa TV-inslag på berberspråket tamazight.

Användningen av parabolantennor är mycket utbredd vilket ger allmänheten goda möjligheter att följa fransk TV och även utsändningar på arabiska från andra länder i Nordafrika liksom från Mellanöstern.

När det gäller informationshantering med hjälp av internet ligger Algeriet rent statistiskt inte så långt framme. Med en befolkning där 75 procent är under 30 år är tillväxten inom denna sektor emellertid påtagligt stark, liksom inom mobiltelefonin. Myndigheterna har inte gjort några försök att begränsa användningen av internet.

Undantagstillståndet begränsar formellt föreningsfriheten och för att registrera en förening eller ett politiskt parti fordras myndigheternas tillstånd. Vissa enskilda organisationer, föreningar och politiska partier har hindrats att bli registrerade. Myndigheterna har i sådana fall ofta hänvisat till "säkerhetsskäl". Organisationerna har i en del fall ändå kunnat vara aktiva även om de utsatts för byråkratiska hinder.

För offentliga möten och demonstrationer erfordras tillstånd vilket bland annat inneburit att myndigheterna vägrade tillstånd för vissa av de demonstrationer som följde på upploppen i Kabylien våren 2001. Sedan dess råder även ett förbud mot demonstrationer i huvudstaden. Regeringen har tillåtit protester och demonstrationer på andra håll under senare tid (senaste tillfället man hindrade en demonstration var våren 2003 för att protestera mot kriget i Irak). Några hinder för politiska möten under valrörelserna 2002 och 2004 har inte noterats.

Islam är enligt konstitutionen statsreligion och den dominerande läran och begränsar utövandet av andra religioner. Samtidigt förbjuder konstitutionen diskriminering på religiösa grunder. I praktiken hindras inte kristna och judiska samfund att utöva sin tro och de får myndigheternas skydd. Myndigheterna, via ministerierna för religiösa frågor och utbildning, utövar kontroll över den obligatoriska religionsundervisningen liksom verksamheten i moskéerna. Möjligheterna att använda moskéer som mötesplatser utöver bönestunderna begränsas och imamer hindras att sprida budskap som uppfattas som "samhällsstörande".

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Sedan 1989 har Algeriet ett flerpartisystem som ger landet en politisk pluralism. År 2002 hölls både parlamentsval och regional- och kommunalval som i stort sett betraktas som fria och rättvisa. Valdeltagande var dock lågt (under 50 procent) nationellt och en omfattande bojkott och oroligheter i Kabylien.

I Algeriet finns cirka 30 politiska partier representerade varav nio i parlamentet. Nya partier måste registreras och godkännas av inrikesministeriet. Front Islamique du Salut, FIS, är förbjudet sedan 1992. Några partier har hindrats att registrera sig när de inte ansetts uppfylla lagens krav.

I april 2004 förrättades presidentval och den sittande presidenten, Abdelaziz Bouteflika, vann en jordskredsseger med nära 85 procent av rösterna. Valdeltagandet var lågt, kring 60 procent, men högre än vid parlamentsvalen år 2002. Presidenten är också försvarsminister. I Algeriets konstitution slås fast att armén är statens beskyddare, med uppgiften att garantera den nationella enigheten. Militärens inflytande på de politiska processerna har varit dominerande ända sedan självständigheten år 1962. Inför presidentvalet 2004 liksom inför 2002 års parlamentsval hade de militära representanterna officiellt deklarerat sin neutralitet. Det råder dock olika uppfattningar om hur denna neutralitet egentligen utövas, och hur den ska tolkas.

Internationella observatörer följde presidentvalet och även om röster om valfusk höjdes på sina håll så är den allmänna bedömningen att Bouteflika vann valet övertygande. Sex kandidater ställde upp, varav en kvinna, och processen anses ha varit den hittills mest demokratiska och transparenta av sitt slag i Algeriet. Samtidigt kan den sittande presidenten, i Algeriet liksom på många andra håll i ett läge där finansiering av valkampanjer är bristfällig, utnyttja ett övertag i statskontrollerade medier, genomföra kampanjresor och på andra sätt dra nytta av den uppmärksamhet som omger ämbetet.

I regeringen under president Bouteflika ingår representanter för tre olika partier, däribland det moderata islamistiska partiet MSP, (Mouvement de la société pour la paix).

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Algeriet har ratificerat Internationella arbetsorganisationens (ILO:s) centrala konventioner gällande medbestämmande och eliminering av barnarbete, tvångsarbete och diskriminering på arbetet.

Den algeriska arbetsrättslagstiftningen får anses väl utvecklad. Lön, arbetstid och andra arbetsrelaterade frågor bestäms genom kollektivavtal eller efter individuell förhandling. Den normala arbetsveckan är 40 timmar. Tvångsarbete är olagligt, så även barnarbete, och minimiåldern för anställning/arbete är 16 år. Minimilönen är 12 000 dinarer (1 180 svenska kronor) per månad.

Anställda har rätt att bilda fackföreningar och att strejka. För att bilda ett nytt fackförbund krävs tillstånd från arbetsministeriet. Uppgifter finns om nya fackföreningar som hindrats att få tillstånd att organisera sig. Två tredjedelar av alla arbetstagare är anslutna till något fackförbund. UGTA (Algeriets Allmänna Arbetarunion) är en paraplyorganisation för merparten av dessa. Den har sina rötter i självständighetsrörelsen och har fortfarande en privilegierad ställning. Fackförbund får inte ta emot finansiering från utländska källor eller associeras med politiska partier. De har dock rätt att samarbeta med och ansluta sig till internationella organisationer på arbetsmarknadens område.

Strejker är tillåtna under vissa villkor (till exempel 14 dagars tvingande medling) och förekommer. Alla godkända fackföreningar har förhandlingsrätt och rätt att fritt rekrytera medlemmar.

Arbetslösheten är hög och uppgår enligt officiell statistik till strax under 30 procent av den arbetsföra befolkningen. Ungdomsarbetslösheten, ett av Algeriets största problem, är ännu högre, enligt vissa bedömare över 50 procent.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Tillgången till hälsovård, som är gratis för alla medborgare, varierar mellan olika landsdelar. Således finns i huvudstaden Alger en läkare per 395 invånare medan det till exempel i en mindre stad som Djelfa (200 kilometer söder om Alger) fanns en läkare per 2 589 invånare (2001) och på landsbygden ännu färre. Det är också stor skillnad mellan tillgången till någorlunda

tillfredsställande hälsovård i Alger och de större städerna och den låga kompetensen och primitiva utrustningen vid landsbygdens kliniker.

Den förväntade livslängden är 71 år. Spädbarnsdödligheten sjönk från 143 per 1000 födselar 1970 till 39 per 1000 år 2002. Antalet kvinnor som dör i barnsäng är relativt högt, 140 dödsfall för 100 000 levande födda barn (alla siffror från FN:s rapport om mänsklig utveckling, 2004).

Terroristvåldet under 1990-talet medförde att den sociala och ekonomiska utvecklingen drabbades mycket allvarligt. Många lämnade landet eller flydde osäkerheten på landsbygden och de mindre samhällena, med en förvärrad social situation och bostadskris i storstädernas utkanter som följd.

4,1 procent av BNP går till hälsovård (offentlig och privat).

Enligt ovan nämnda FN rapport är antalet hiv-smittade mindre än 0,2 procent av åldersgruppen 15-49 år (2003). Spridningen av hiv, framför allt i de södra gränsregionerna, har ökat på senare tid. Detta gäller också antalet oönskade graviditeter, och en statlig informationskampanj om familjeplanering, riktad särskilt till unga, genomförs på kontinuerlig basis i samarbete med FN.

12. Rätten till utbildning

Andelen läskunniga i Algeriet är 68,9 procent (andelen av befolkningen över 15 år, 2002). Den har ökat från 52,9 procent år 1990. För män är den 78 procent, för kvinnor 59,6 procent.

Ungefär 30 procent av löpande statliga utgifter läggs på utbildning och annan yrkesträning. Den grundläggande utbildningen är obligatorisk för barn mellan 6 och 15 år. 96 procent av eleverna som börjar skolan når klass 5. Utbildningen är kostnadsfri vad gäller skolavgifter. På de lägre stadierna säljs skolböcker till eleverna till subventionerade priser. Hälften av dem som är inskrivna på högre utbildningsanstalter studerar naturvetenskapliga ämnen. 65 procent av dem som tog studentexamen 2003/04 var kvinnor och mer än hälften av studenterna på universitetsnivå är kvinnor. Landet har ett tiotal universitet och andra institut för högre utbildning.

Den algeriska utbildningssektorn dras med problem som för stora klasser och dåligt utbildade lärare. En nationell kommission lade i mars 2001 fram en rapport avseende en omfattande reform av utbildningsväsendet. Reformen har påbörjats, bland annat med stöd av EU.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Cirka 21,9 procent, det vill säga drygt en femtedel av Algeriets befolkning, lever under en av FN definierad nivå för fattigdom. Algeriet hamnar med denna fattigdomsnivå på plats 43 av världens 95 utvecklingsländer. Köpkraften halverades under 1990-talet. Många samhällstjänster (transporter och kommunikationer, elektricitet, vatten) håller en låg nivå. Bostadsbristen är stor i de större städerna till följd av en stark urbanisering under de senaste decennierna, förstärkt av en särskilt kraftig inflyttning till storstäderna under 1990-talet i flykt undan terrorn på landsbygden. Bristen på bostäder är en av de faktorer som anses ha medfört att åldern för giftermål stigit. Den ligger nu kring 30 år för både män och kvinnor. Regeringen ger hög prioritet åt bostadsbyggande.

Som långsiktiga målsättningar för perioden 2005-09 har regeringen angett 5 procent som lägsta årliga tillväxt, tillskapande av 2 miljoner nya arbetstillfällen, 1 miljon nya universitetsplatser, 1 miljon nya bostäder och ett investeringsprogram på 400 miljarder kr per år. Dessa ambitiösa planer stöder sig på landets betydande inkomster från export av olja och gas.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnors rättigheter

Den algeriska konstitutionen förbjuder könsdiskriminering och föreskriver jämställdhet såväl i civilrättsligt som i straffrättsligt hänseende. Det verkar heller inte råda några formella inskränkningar för kvinnor ifråga om rättskapacitet och tillgång till rättsmedel. Våld i hemmet faller under allmän strafflag. Våldtäkt inom äktenskapet är dock inte straffbart. Av sociala skäl är det mycket svårt för kvinnor som utsatts för övergrepp att driva process, särskilt om förövaren är en familjemedlem. Flera enskilda organisationer är verksamma i Algeriet till skydd för kvinnors intressen.

Kvinnors rättigheter regleras framförallt i familjelagstiftningen. Den tidigare gällande familjelagen infördes 1984 som en eftergift till islamistiska intressen. I februari 2005 använde president Bouteflika sin konstitutionella rätt att genomföra en reviderad familjelag. Förslaget var mycket omdebatterat och kritiserat av islamister. Lagen är inte så långtgående som en del kvinnoorganisationer önskat, men innebär en del viktiga förbättringar för kvinnors status. Fortfarande följer dock lagen i viktiga avseenden sharias föreskrifter och kvinnor diskrimineras framför allt när det gäller rätten att arva.

Kvinnan erkänns enligt den reviderade lagen som myndig med bland annat rätt att söka arbete, rätt att begära skilsmässa och därvid också rätt till bostad för sig och barnen. Fortfarande gäller dock att en manlig förmyndare bör godkänna att hon ingår äktenskap och underteckna ”kontraktet” för att säkerställa giltigheten. Förmyndaren kan vara fadern eller annan nära manlig släkting, som kvinnan väljer. Både mannens och kvinnans rättigheter i äktenskapet regleras i det kontrakt som utarbetas före giftermålet. Kvinnans rätt att arbeta ska framgå av kontraktet liksom att mannen förbinder sig att inte ta ytterligare hustrur. Polygami, som är ovanligt, förblir annars möjligt men kräver att en lokal rättsinstans försäkrar sig om att hustrur behandlas lika i materiellt hänseende och tidigare hustru/hustrur skall ge sitt medgivande. Möjligheten för kvinnan att erhålla skilsmässa kräver en konstaterad anledning, till exempel övergrepp, medan det är betydligt enklare för mannen att förskjuta sin hustru. Normalt är det kvinnan som får vårdnaden om barnen vid en skilsmässa. Hon har rätt till bostad för sig och barnen och mannen är skyldig betala underhåll. Om kvinnan gifter om sig har mannen rätt att få vårdnaden om barnen även om han ingått ett nytt äktenskap.

Arrangerade äktenskap förekommer, men tvångsäktenskap är inte tillåtet. Det är förbjudet för kvinnor att gifta sig med en person som inte är muslim (motsvarande gäller inte för män). I februari 2005 reviderades nationalitetslagen innebärande att barnen till en algerisk kvinna, som gifter sig med en utländsk man (som konverterat till islam), automatiskt får algeriskt medborgarskap.

Kvinnlig könsstympning förekommer enligt uppgift inte. Abort är förbjudet och sker därför utanför den vanliga sjukvården med de stora risker det innebär. Undantag från denna lag har gjorts vid graviditeter till följd av våldtäkt. Såväl ogifta som gifta kvinnor sägs på olika sätt kunna skaffa sig preventivmedel. Enligt en uppgift i media använder 35 procent av fertila kvinnor preventivmedel.

Av de 389 parlamentarikerna är 25 kvinnor och man återfinner tre kvinnliga ministrar bland de 38 i regeringen. Det finns också en nationalkommitté till skydd och stöd för kvinnor. Fler än hälften av landets studenter är kvinnor. På arbetsmarknaden återfinns kvinnor främst inom traditionella områden såsom utbildnings- och skolväsendet samt inom hälso- och sjukvårdssektorn. Också rättsväsendet har en relativt hög andel kvinnor, även på framträdande poster, enligt uppgift 30 till 35 procent.

Även om kvinnors deltagande i förvärvslivet generellt sett fortfarande är lågt vid en internationell jämförelse så har det ökat väsentligt på senare år. Idag beräknas 1,4 miljoner kvinnor förvärvsarbeta.

15. Barnets rättigheter

Algeriet har en ung befolkning, en tredjedel är under 15 år. När det gäller barns rättigheter får algerisk lagstiftning anses väl utvecklad. Utbildningen är fri även på universitetsnivå, och flickor och pojkar behandlas i stort sätt jämlikt i utbildningssystemet. Åtskilliga frivilliga organisationer och institutioner finns för att tillvarata barns intressen. Det finns också system för rapportering av övergrepp mot barn i skolor och på sjukhus. Stora insatser har gjorts för att ta hand om barn som på olika sätt utsatts för terrorism, bland annat har en rad traumacentra upprättats.

Till följd av terrorismen och fattigdomen har dock situationen för de flesta svaga grupper i samhället försvårats, inte minst för barnen. Detta anses ha lett till en ökad förekomst av barnprostitution, barnarbete, drogproblem, etcetera. Även ungdomsbrottsligheten uppmärksammas. Minimialdern för anställning är 16 år. FN:s barnfond (UNICEF) har rapporterat att tre procent av barnen arbetar. Inget barnarbete har rapporterats i industrisektorn.

Då abort är förbjudet enligt lag finns det mödrar som fullföljer oönskade graviditeter och istället lämnar ifrån sig barnet efter födseln. En ny lag om adoption som ger alla barn, även adopterade, rätt till ett familjenamn har antagits. Den nya lagstiftningen har lyckats göra adoption mer socialt acceptabel även om det fortfarande inte kan anses som en vanlig företeelse. Allmän värnplikt råder och inkallelseåldern är 18 år.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Många algerier uppfattar sig ha berbisk bakgrund. Det arabiska inflytandet, språkligt och kulturellt, har dock varit starkt under flera hundra år. Det existerar inget grundläggande motsatsförhållande eller någon segregation mellan dem som betraktar sig som berber och araber. Däremot finns bland dem som värnar om det berbiska arvet en särskild solidaritet, delvis i form av organiserad opposition mot vad man uppfattar som centralmaktens enhets- och arabiseringspolitik. Denna opposition kommer starkast till uttryck i Kabylien, ett område med en tradition av oberoende. Bland rörelsens krav återfinns bättre status åt det berbiska språket, tamazight, som nyligen uppnådde ställningen som "nationellt språk". Arabiska är dock fortsatt, enligt konstitutionen, Algeriets enda officiella språk. Det franska språket är vida använt i Algeriet på alla områden.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Homosexualitet och bisexualitet är förbjudet i algerisk lag. Vad som uppfattas som förgelseväckande beteende som anses "strida mot naturen" och involverar människor av samma kön kan bestraffas med maximalt två års fängelse och böter mellan 500-2 000 dinarer (cirka 50-200 svenska kronor). Alla involverade parter kan bestraffas och om någon av parterna är minderårig betraktas brottet som grovt och ett treårigt fängelsestraff samt böter à 10 000 dinarer (cirka 1 060 svenska kronor) kan utdömas. Under senare år har öppen homosexualitet blivit något vanligare.

18. Flyktingars rättigheter

Algeriet har undertecknat FN:s konvention och protokoll rörande flyktingars rättigheter. Man hyser idag omkring 160 000 flyktingar från Västra Sahara i fyra flyktingläger kring staden Tindouf i sydvästra delen av landet. FN:s flyktingkommissariat (UNHCR), FN:s livsmedelsprogram (WFP), EU:s humanitära bistånd (ECHO) samt ett flertal oberoende organisationer, däribland algeriska, är aktiva i lägren i väntan på en politisk lösning av Västsahara-frågan. Ansvaret för lägren har de västsahariska myndigheterna och Algeriet har erkänt SADR (den sahariska, arabiska demokratiska republiken). Algeriet för en konsekvent linje att FN har ansvaret för att lösa konflikten i Västsahara. Algeriet vägrade ta emot den delegationen från FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR) som i maj besökte Västsahara och flyktinglägren i Tindouf. Algeriet fransäger sig ansvaret för människorättssituationen i de västsahariska flyktinglägren.

På grund av sitt geografiska läge med gränser till sex länder, delvis genom svåröversvakat ökenområde, har Algeriet kommit att fungera som transitland för flyktingar på väg från södra och västra Afrika till Europa. Algeriet arbetar genom Afrikanska unionen (AU) och med gruppen 5+5 mellan EU och Maghrebbländerna (Algeriet, Marocko, Mauretanien, Libyen och Tunisien) för att gemensamt lösa flyktingfrågan.

Asylrätten respekteras.

19. Funktionshindrades rättigheter

De funktionshindrades intressen är väl omhändertagna i sociallagstiftningen och funktionshindrade är synliga i samhället. Det är snarast de ekonomiska realiteterna och brister i infrastrukturen som begränsar de funktionshindrades möjligheter.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

I Algeriet finns flera organisationer som är inriktade på frågor rörande mänskliga rättigheter, däribland kvinnors och barns rättigheter. Den ovannämnda (punkt 3) nationella kommissionen, CNCPPDH, etablerad 2001, har 45 medlemmar varav 13 är kvinnor. Cirka hälften representerar det civila samhället och enskilda organisationer. Kommissionen, inrättad av presidenten, presenterar rapporter om läget för mänskliga rättigheter i landet men de är inte offentliga. Dialogen mellan enskilda organisationer och statliga myndigheter anses vara ojämn och genomslaget i den allmänna debatten är också att anse som förhållandevis litet. Däremot har dessa rörelser en viss kommunikation med internationella organisationer som till exempel Nätverket för mänskliga rättigheter i Europa/Medelhavsregionen.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

Olika internationella organisationer för mänskliga rättigheter har på senare år tidvis haft möjlighet att besöka landet (se även under punkt 8 ovan). Exempel på sådana är Internationella rödakorskommittén (ICRC), Human Rights Watch och Amnesty International. Inställningen har varit avvisande, med undantag för ICRC, som numera har representation i Algeriet.

Olika FN-organ, bland andra FN:s barnfond (UNICEF) och FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) liksom EU (kommissionen och vissa enskilda medlemsländer), arbetar till stöd för mänskliga rättigheter i samförstånd med den algeriska staten och i samarbete med nationella enskilda organisationer.